כי אחרי כל ליל־הילולא בא הבוקר־של־מחרת, עם כאב־הראש שלו.

החודש החל כלנתאר להקדים רפואה למכה. אמנם, תקופת־הכהונה של העיריה תפוג רק בעוד שנתיים כמעט. אולם כלנתאר עשה לעצמו חשבון פשוט: עם כל יום העובר, יורדות מניותיו. בעוד שנה שוב לא יהיה חשוב לאיש בעד מי יצביע אביר־הקפיצות, וכושרו להשיג לעצמו סידור־בחיים יקטן במידה רבה ביותר.

אין רחמים ברחמים. על כן רמז כלנתאר השבוע לחבריו־לשעבר במחנה ה־דתי, אותם עזר לסלק מן השלטון העירוני: אם יתנו לו משרה טובה ובטוחה במשכורת, מחוץ לעירייה, שתחזיק מעמד גם אחרי ה־בחירות הבאות, יהיה מוכן להושיט להם שוב את ידו החברית — דבר שיגרור בעקבותיו את הפלת ראש העיר, או לכידתו בשבי של קואליציה דתית.

עסקני־הדת בירושלים נלהבו לסיכוי, היו מוכנים לשבץ את כלנתאר במשכורת מתאימה. אולם משה שפירא הזהיר אותם חמורות: אם יתיחסו ברחמים לאיש כמו רחמים כלנתאר, יפתחו בזה פתח לבוגדים למיניהם, ויוכשר הכלנתאריזם למהדרין.

אולם כלנתאר אינו איש חד־צדדי. באותה שעה רמז גם לגרשון אגרון, ראש־העיר המפא״יי, שהוא מוכן להסתדר עמו. אין הוא דורש ממנו יותר מאשר אותו הדבר: משרה בטוחה.

השבוע היה מוטל גורלו של כלנתאר על כפות המאזניים. דבר אחד היה ברור: יזכה בשלטון הירושלמי מי שיתן משרה טובה יותר וגם משתלמת יותר לרחמים כלנתאר.

דת

הרשימה השחורה

ברגע שנכנס ישראל אלימלך וולגלרנטר לתפקידו החדש כמזכיר הראשי של הרבנות הראשית, חיפש לעצמו עיסוק שיצדיק את משכורתו השמנה. וולגלרנטר, רב אמריקאי שיצא בדימוס, החליט שעוד יש לו תפקיד בחיים, אף שקהילתו סברה שהגיעה שעתו לפרוש. האיש השמנמן, המציץ מבעד למש־קפים עטורים מסגרת־זהב, ואשר תרגום שם משפחתו הוא „מלומד־היטב״, ניגש ל־הוכיח לכל המפקפקים שאמנם הוא מלומד.

לא היה צורך להיות מלומד־היטב כדי לזכור את מצות התורה: „לא יבוא ממזר בקהל ה׳״* ממזר כזה אינו יכול לשאת יהודיה. עליו למות רווק או לשאת גיורת, כי קהל גרים אינו קרוי קהל ה׳. אמנם כתוב באגדה כי הקדוש־ברוך־הוא יושב ובוכה על גורלו של הממזר, הנגנע על לא עוול בכפו, בגלל חטא הוריו.

אולם ההוראה לא נשתנתה, ולפי חוק מדינת־ישראל, הקובע כי נשואי יהודים יי־ערכו על־פי דין־תורה, אין למעשה אפשרות חוקית לממזר לשאת אשה.

עד כה הבינה הרבנות כי יש גבול לסב־לנות הקהל, והיא עצמה את עינה מלראות את הממזרים המעטים, שעברו דרך חורי המסננת הדתית והגיעו אל מתחת לחופה.

„גויים גמורים״. עד שבא וולגלרנטר והבין כי זה המקום לזכות בעלי־דפנה של מהפכן דתי. את המניע סיפקה העליה ההמו־נית האחרונה מאירופה, שהביאה עמה לא רק לא־יהודיות רבות הנשואות ליהודים, אלא גם את בניהן — שהם לפי דיני יש־ראל לא־יהודים („גויים גמורים״), מאחר שייחוס הבן הוא אחר האם (העולם הזה 1028). כל גבר כזה פסול לנשואין עם יהודיה.

המזכיר הראשי לא התעצל, הביא את ה־ענין בפני מליאת המועצה של הרבנות ה־ראשית, העביר חוזר סודי בהחלט (ראה מסגרת) לכל רושמי הנשואין בארץ: לפתוח בעריכת רשימה שחורה של כל בני־הגויות שאסור לערוך להם נשואין. הוא לא הסתפק בזה: בהזדמנות זו, הורה לרושמים, עליהם לפתוח ברשימה שחורה ארצית של כל ה־ממזרים והפסולים למיניהם.

אם תתבצע הוראה זו, תוכה ישראל לתו־פעה מחפירה חדשה: רשימה חשאית עצומה של גברים ונשים שלא יוכלו להתחתן ל־עולם, יתקלו בכל משרד־רבנות בדלת אטומה.

ספק רב אם מחוקקי ישראל בהיכל ה־אלוף־המשנה שקישטה את כתפיו, העיף מבט פרידה במכוניתו הצבאית, מטיפוס סטיישן־וואגן, התכונן לראשונה בחייו ל־עבודה אזרחית רגילה: תפקיד מינהלי באחת החברות הכלכליות הגדולות בדרום הארץ.

יד בחגורה. הפרשה שגרמה לאיש אשר כל חייו עברו עליו בצבא לעזוב את מקצועו זה, בו ראה ייעוד ועתיד, היתה טראגית ונושנה: לפני ארבע וחצי שנים נפרד האיש מאשתו הראשונה, נאלץ לספק מדי חודש דמי־מזונות בעד שני ילדיו.

המצב הכלכלי העיק עד בלי נשוא על הצעיר, שהגיע לארץ בשעתו חסר משפחה ורכוש, עם עליית ילדי טהראן. ברגע של חולשה, הסכים להצעתו המפתה של אחד מפיקודיו, להעביר אל השוק האזרחי השחור, שהיה צמא בימי הצנע למתק הסוכר, שני שקים של סוכר במכוניתו.

היה זה הכתם היחיד שרבץ על מצפונו של הצעיר, שכבר בימי מלחמת־השחרור התפרסם בחטיבת הראל כמפקד פלוגה ל־מופת, שצעד תמיד בראש אנשיו כשהוא לבוש חולצה שחורה, על ראשו כובע אוס־טרלי, אקדח נעוץ בחגורתו והקשר הפלוגתי צועד תמיד לצידו כשידו אוחזת בחגורתו („כדי שלא ילך לאיבוד!״).

סוכר ונשק. אולם כתם זה, זעיר ככל שהיה, לא ניתן להימחות. כאשר הוחל לפני שבועות אחדים בחקירה מקיפה סביב פרשה של תחמושת משלל סיני, אשר זממו ל־

(המשך בעמוד 13)

כנסת חשבו על כך, כאשר נכנעו לנוחיות קואליציונית, העבירו בלב קל את כל עניני הנשואין לידי הרבנות. ספק רב עוד יותר הוא אם יהיה מישהו מוכן לפוצץ קואליציה, כדי לאפשר נשואין לממזרים.

צבא

הסוכר המר

הגבר יפה־התואר וזקוף־הקומה, שהשיבה פשטה בצדעיו ושיוותה לו מראה מקסים של אדם במיטב שנות השלושים שלו, זכה בימי מבצע סיני לתהילה חסרת־תקדים. כמפקד היחידה שביצעה בדרכים בלתי־שיג־רתיות את אחת המשימות החשובות ביותר של המבצע, הפך הקצין תוך ימים מעטים לדמות אגדית. „באחד הימים,״ אמרו מנבאי העתידות, „יהיה בחור זה הרמטכ״ל של צה״ל.״

יום זה לא בא. השבוע פשט הגבר בעל הקול השקט וההחלטי את מדיו ואת דרגת

הרבנות הראשית לישראל
ת.ד. 179 טל. 3219

כ״ה ירושלים, ב׳ בתמוז תשי״ז
2 ביולי, 1957

לכבוד
הרב
[redacted]
ר.נ.

בהתאם להחלטת מועצת הרבנות הראשית לישראל מיום ב׳ כח׳ סיון תשי״ז הריני מתכבד לפנות אל כת״ר בענין דלהלן:

לפי הידיעות שבידינו נמצאים בערים רבות בישראל תושבים הנשואים לנשים נכריות ולרבים מהם כבר ישנם ילדים מבוגרים שהם נכרים לפי ההלכה ורשומים כיהודים. בסיומה המרחבת הפרצה הזאת עם העליה שנתחדשה בזמן האחרון. אין צורך להדגיש בפני כת״ר את הפרצה הגדולה בסחרת בית ישראל שדבר זה עלול לגרום.

לפיכך מתבקש כת״ר, לערוך רשימה שמית מדויקת מכל הנשואים לנשים נכריות הנמצאים בעירו והידועים לכת״ר, שתכיל: השם, שם המשפחה מספר הזהות, מספר ושמות הילדים שנולדו מנשואים אלה.

בהזדמנות זו נבקש את כת״ר לרשום פרטים כנ״ל גם על פסולים אחרים האסורים לבוא בקהל הנמצאים בסקומו.

העתק אחד מהרשימה הנ״ל יש להעביר אלינו והעתק שני למשרד הדתות למחלקה לרבנות ושפום רבני.

נא לראות חוזר זה כסודי וחסוף.

בכבוד רב
[signature]
הרב י. א. וולגלרנטר
המזכיר הראשי

הטופס הסודי של הרבנות

תצפית

(כל הזכויות שמורות)

● **כתוצאה מכניעתה ללחצו של המלך סעוד, עומדת ארצות־הברית לדרוש את הוצאתן של אניות־המלחמה הישראליות ממפרץ אילת.** זוהי הפשרה שנתקבלה על דעת משרד־החוץ האמריקאי, כפיוס לשליט ערב הסעודית, הדורש למנוע לחלוטין את השיט הישראלי במפרץ. ישראל תתנגד בתוקף לדרישה זו, תעדיף על חוקיותה, וכתוצאה מכך תשתרר מתיחות חסרת־תקדים ביחסים בין ישראל לארצות־הברית, עד כדי השתבשות שטף המענקים, שהחלו בזרימה תקינה רק אחרי שהושלמה הנסיגה הישראלית מעזה.

● **עם זאת, לא תסכים ארצות־הברית למילוי הדרישה הסעודית בדבר הפסקה מוחלטת של השיט במפרץ אילת,** גם של אניות הנושאות דגל לא־ישראלי. ארצות־הברית תדרוש מסעודיה להביא את תביעתה זאת, אם רצונה בכך, בפני בית־הדין הבינלאומי בהאג, דבר שישראל איננה רואה אותו בעין טובה, מחשש שדיון זה יתרחב גם על השיט בתעלת סואץ. למרות בטחונה בזכותה החוקית לשיט במפרץ אילת, אין ישראל מעוניינת בדיון כזה, משום שקיים תקדים משפטי המאפשר להאג להתיר למצרים באורח חוקי למנוע מעבר אניות של מדינות הנמצאות במצב מלחמה עם מצרים.

● **כינון יחסים דיפלומאטיים בין ישראל למערב־גרמניה עדיין איננו קרוב ביותר,** למרות ההכשרה הנמרצת של דעת־הקהל על־ידי הממשלות, הן בישראל והן בגרמניה. קרוב לוודאי, כי עצם כינון היחסים כבר מוסכם באופן עקרוני בין שתי המדינות, אך ביצועו יידחה עד לאחר הבחירות הכלליות בגרמניה. דחייה זו, שישראל מסכימה לה מאין ברירה, נועדה למנוע את האפשרות שכינון היחסים עם ישראל יגרור אחריו את עירעור היחסים עם מדינות ערב וינוצל על־ידי חוגים המערערים על מנהיגותו של קונראד אדנואר גם במפלגתו שלו.

● **ארצות־הברית לא תעודד את ישראל להיכנס בשיחות עם ניהרו,** כהקדמה לתיווכו בין ישראל למדינות ערב. הסיבה: לדעת משרד־החוץ האמריקאי, אין ניהרו מתכוון ל־תוצאה מרחיקת־לכת בהצעות תיווכו, וכל כוונתו היא לערער את השפעתה של ארצות־הברית באיזור, הניזונה לא מעט מן הסיכסוך הישראלי־ערבי. קרוב לוודאי, כי בעיקבות עצתו הידידותית של משרד־החוץ האמריקאי, תימנע ישראל מלגשת ברצינות להצעותיו של ניהרו.

● **אל תהיה בטוח בסילוקן התכוף של המפקח הכללי של משטרת ישראל יחזקאל סהר,** למרות הדעה הכללית השוררת בעתונות ובציבור אחרי פסק־הדין במשפט עמוס בן־גוריון. סהר נפגש השבוע עם ראש הממשלה דוד בן־גוריון וטען באוזניו כי הופעתו „הסרגית״ בבית־המשפט נעשתה אך ורק למען הצלת עמוס, ו־אין הוא חייב לשלם בגירוש־בקלון. הוא מוכן להתפטר רק אחרי רווח־זמן מס־פיק, שלא ישאיר מקום לפירושים בדבר הקשר בין התפטרותו לבין פסק־הדין. בן־גוריון, ואתו שרי מפא״י בממשלה, קיבלו את דעתו של סהר, ואילו שרי המפלגות הקואליציוניות האחרות תובעים את סילוקו לאלתר.

● **כמעט אין ספק כי ד״ר ישראל („אלדד״) שייב לא יועמד לדין כלל,** למרות הצהרתה התעמולתית של התביעה בבית־המשפט במשפט יעקב חרותי. דיונים בדרג גבוה הגיעו לכלל מסקנה, כי שייב, שהוא כיום בעל ירחון שתפוצתו זעומה, עלול לזכות בתנופה תעמולתית עצומה ובחדיפה גדולה להפצת דעותיו, אם ייתבע באמת למשפט. הדעה תהיה גדולה שבעתיים, אם יזכה שייב במשפט זה, דבר שסיכויו גדולים.

● **צפה למערה ספרותית ורעיונית, כאשר יוציא זלמן שניאור את ספרו החדש על חייו של ישו הנוצרי.** ספר זה נכתב, לדברי מחברו, בניגוד גמור לכל ההשקפות המובעות בספרו של שלום אש המנוח על ישו, והוא יעורר מחדש את הוויכוח הנוקב בענין זה, תהיה איכותו הספרותית כאשר תהיה.

● **האחיזה הישראלית בחבש עומדת לפני חיסול.** ממשלת ישראל משתדלת עתה למכור את חברת אינקודה לחברות זרות, אחרי שנכנסה לחובות בסך 500 אלף דולאר, מפסידה 45 אלף דולאר לחודש. הסיבות: ניהול גרוע מאז סילקה הממשלה את היוזמים הפרטיים שהקימו את המפעל, חוסר־יכולת להתחרות עם יצרני הבשר המשומר בשוק העולמי.

● **מלחמת חברת „קרגל״ במועצה לשיווק פרי־הדר תגיע לבירור משפטי גם בישראל,** אחרי שבית־משפט בריטי יתחיל השבוע בבירור התביעה הפלילית נגד פקיד קרגל הנאשם בנסיון לשחד פקיד של המועצה לשיווק כדי להשיג ממנו מיסמכים. הבעיה שתעמוד במרכז המשפט הלונדוני: אם אמנם יוזמה העבירה על־ידי הפקיד הנאשם, או אם הוסמנה לו מלכודת מטעם המועצה לשיווק.

● **נגיד בנק ישראל יוציא דו״ח חדש** שיתריע על סכנות האינפלציה. הנגיד מחוייב לעשות זאת אם אמצעי־התשלום עולים ב־15% ומעלה. מאז הדו״ח האחרון, באוגוסט אשתקד, עלו האמצעים ב־15,7%.

* ממזר בעיני התורה הוא בן שנולד באיסור עריות, כגון בן אשת־איש עם זה, בן אב שעיבר את אשת אחיו, דודתו, נכ־דתו או כלתו, וכו׳. במרוצת הזמן בא המו־שג לכלול כל ילד שנולד מחוץ לנשואין. לפי הרמב״ם, גם ספק־ממזר דינו כממזר.